

Motion till riksdagen 2020/21:3969

av **Larry Söder m.fl. (KD)**

med anledning av prop. 2020/21:150 Ett stärkt barnrättsperspektiv i vårdnadstvister

---

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas krav på medling för föräldrar som vill inleda en vårdnadstvist i domstol, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn ska ha rätt till eget juridiskt biträde i en vårdnadstvist och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att obligatoriskt informationssamtal ska ha ägt rum inom sex månader före det att ett yrkande framställs i domstol och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Barnets bästa ska alltid vara utgångspunkten när det handlar om hur vårdnaden ska delas upp mellan föräldrar efter en skilsmässa. Rättsförhållandet mellan barn och föräldrar regleras i föräldrabalken. De senaste decennierna har regelverket för när föräldrar separerar och föräldrarna inte kan komma överens om hur deras barn ska ha det genomgått betydande förändringar.

De senaste större ändringarna i vårdnadsreglerna trädde i kraft 2006. Syftet med ändringarna var framför allt att förstärka barnperspektivet i lagstiftningen. Det innebar bl.a. att betydelsen av barnets bästa kommer till klarare uttryck i lagen och att barnets bästa ska vara avgörande för alla beslut om vårdnad, boende och umgänge. Socialnämnden och domstolen ska vid bedömningen av barnets bästa fästa särskild uppmärksamhet vid risken att barnet eller någon annan i familjen utsätts för övergrepp eller att barnet olovligen förs bort, hålls kvar eller annars far illa. Ändringarna innebar även att det har införts en generell skyldighet för domstolen att, om det är lämpligt, verka för samförståndslösningar i indispositiva tvistemål. Det betyder att domstolen i mål om vårdnad, boende och umgänge ska verka för att föräldrarna når en samförståndslösning

som är förenlig med barnets bästa. Domstolen ska också kunna ge en medlare i uppdrag att försöka få föräldrarna att nå en samförståndslösning till barnets bästa. Denna möjlighet har dock använts sällan.

Antalet vårdnadsfall ökade på ett oroväckande sätt efter 2006, och en utredning tillsattes för att utvärdera vårdnadsreformen. Utredningen *Se barnet!* som blev klar 2017, konstaterade att vårdnadsreformen har fallit väl ut och att barnrättsperspektivet har stärkts. Samtidigt föreslogs en hel del förbättringar. Att det har tagit hela fyra år för regeringen att föreslå förändringar med anledning av utredningens slutsatser är minst sagt anmärkningsvärt med tanke på frågans grad av angelägenhet.

Kristdemokraternas ställningstagande

Kristdemokraterna ställer sig positiva till flera av de förslag som återfinns i propositionen, bl.a. förslaget om att stärka barns rätt till information och att få uttrycka sina åsikter, förtydligande i föräldrabalken om att barnets bästa är avgörande i frågor om vårdnad, boende och umgänge samt att domstolen ska utgå från föräldrarnas förmåga att sätta barnets behov främst och ta ett gemensamt ansvar vid beslut om gemensam vårdnad, vilket troligen minskar konfliktnivån. Även förslagen för att skydda barn som riskerar att fara illa är angelägna, även om det finns mycket mer som behöver göras här.

Kristdemokraterna är positiva till att alla föräldrar, innan de överväger att inleda en tvist om barn, behöver vara med på ett obligatoriskt informationssamtal. Vi tycker dock, i likhet med flera av remissinstanserna, att det krävs mer än information för att få färre att inleda en vårdnadstvist. Därför föreslår vi att det införs ett obligatoriskt medlingsförfarande som innebär att man, tillsammans med föräldrarna, går igenom alternativa sätt att lösa konflikten. Föräldrarna ska också få grundläggande information om hur en vårdnadsprocess går till, hur det påverkar barn och vad en sådan process innebär för alla parter. Medlingen ska skötas av personer med juridisk kompetens samt kunskap om barns utveckling. I Finland genomförs exempelvis medlingen av en jurist eller domare som ofta biträds av en sakkunnig i form av en psykolog eller socionom som är insatt i barnfrågor. Att förena två olika yrkeskärers sakkunskap på detta sätt har visat sig framgångsrikt för att lösa föräldrarnas konflikter och hitta lösningar som sätter barnets bästa i fokus. Föräldrar som är utsatta för hot, våld eller hedersproblematik ska givetvis undantas från en obligatorisk medling.

Medlingsförfaranden används i flera av våra grannländer, bl.a. Norge och Danmark som nämns i propositionen, men även i Finland. Det är en beprövad metod som också har visat sig minska antalet vårdnadsfall i domstol.

Ett annat exempel på familjerättslig konfliktlösning är den försöksverksamhet som Allmänna Barnhuset bedrev under 2014–2017 i fem kommuner i Sverige. Verksamheten riktade sig till barn och deras separerade föräldrar som önskade stöd och insatser i samband med en separation eller konflikt med den andra föräldern. Syftet var att se hur ett samordnat tvärprofessionellt stöd kunde bidra till att minska konflikter mellan föräldrar och därmed minska skadeverkningarna för barnet. Fokus har legat på att så långt som möjligt komma in tidigt, innan konflikten eskalerat. Samverkansteamerna har utvärderats av forskare med positivt resultat. Insatserna som erbjudits barn och föräldrar har skilt sig åt mellan kommunerna, och totalt sett har få kommuner prövat samverkansteam. Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd har fått i uppgift att analysera kommuners behov av stöd och förutsättningar för samverkan i familjerättsliga

ärenden. Kristdemokraterna anser att ett försök likt samverkansteam är värt att pröva i flera kommuner.

Kristdemokraterna vill även att barnens rättigheter i en vårdnadstvist ska stärkas genom rätten till ett juridiskt ombud, något som Barnombudsmannen och Rädda Barnen också framför. Vi anser även att alla yrkesgrupper inom rättsväsendet som möter barn ska utbildas.

Kristdemokraterna anser även att ett medlingsförfarande eller det informationssamtal som regeringen föreslår ska ha ägt rum inom sex månader före det att ett yrkande framställs i domstol. Argumentet för att förkorta tiden är dels för att konflikter riskerar att trappas upp ju längre tid som går, dels att ett år, ur ett barns perspektiv, är mycket lång tid. Det finns också anledning att tro att ett snabbare medlingsförfarande eller informationssamtal kan verka avhållande på viljan att inleda en tvist i domstol. Även Haparanda tingsrätt förordar i sitt remissvar att tidsgränsen minskas.

Larry Söder (KD)

Magnus Oscarsson (KD)

Camilla Brodin (KD)

Kjell-Arne Ottosson (KD)

Magnus Jacobsson (KD)